

ANTIKRONIKA. Pregovor ne drži več: »Temu, kar se je pred dnevi zgodilo s spominsko ploščo Andreju Smoletu, Prešernovemu sodobniku, ki je vzdana v zunanjo steno ograje Križank, lahko rečemo samo — kulturna sramota. Ves stari kamnitni podboj, v katerem je vzdana plošča, je pomazan z ibitolom in to tako nemarno, da je ibitol med mazanjem v širokih potokih tekkel po zidu okrog plošče... Očitno se je hotel prireditelj predstav v Križankah zavarovati pred zastojkarji, ki naj bi plezali prek zidu v letno gledališče...« (Ljubljanski dnevnik) — Vrana vrani oči ne izkljuje, kultura kulturi pa jih!

Seveda: Pravico doponati
isabranjanajav
nihprostorihpr
edvajanjanaRTV
inposnemanjasi
pridržujeavtor

(Poezije seveda 66)

— Ni nevarnosti — seveda!

Način prisotnosti ničā v eseju: »Umetnost je izmikanje samo, je drsenje, je neposredna prisotnost Niča v stvarnosti (v stvari) sami na razkrit način, v nasprotju s filozofijo, ki je konstatacija in mišljenje Niča prek pojmovnih konstrukcij. Filozofsko ničenje je bolj deklarativno in tako omejeno zgolj na nivo razuma, v umetnini pa je neposredno prisotno kot temeljna odsotnost med stvarnostjo in zavestjo. Razlika je torej globoka: umetnost je torej Nič sam in kot taka nespoznavna in kot taka sama sebi izhodišče in cilj, dostopna je le z meja zavesti in se naseljuje v izkustvenem fondu kot tisto, česar ni mogoče izkusiti in kar bo ostalo neizkušeno še naprej, kar smo izkusili le kot neizkusljivo. Umetniško v umetnini je neoprijemljivo, ker ni samo nekaj, ampak je ostvarjenje vsega prisotnega v nekem kompleksnem, polivalentnem razmerju, katerega rezultat je neko posebno ravnovesje...« (Braco Rotar v Dialogih) — Uvodni odstavek, poglavje z naslovom Način prisotnosti Niča v umetnini.

Sramota, toda kakšna: »Med čudovite umetnine, ki so jih na Formi vivi v Kostanjevici iz lesa ustvarili umetniki vsega sveta, je zapeljal avtomobil 'ami' z ljubljansko registracijo (številko imamo v uredništvu). Iz njega sta stopila moška srednjih let. Bila sta dokaj samozavestna. Celo objestna. Najprej sta si ogledala razstavljene kipe, nato pa sta svoje nezadovoljstvo javno izrazila s tem, da sta ob eni izmed umetnin — spustila hlače pod pas in opravila veliko potrebo...« (Iz glose Sramota v Ljubljanskem dnevniku) — Sramota že, toda anonimna!

Tri iz razgovora s pisateljem Pavletom Zidarjem: »Ne. Član društva slovenskih pisateljev nisem. Nisem več. Leta 1966 se izstopil. Sicer pa 161 ali 162, kot vidite, ni velike izgube. Toliko namreč zdaj šteje ta glasovalni stroj. Pred menoj sta izstopila Gregor Strniša in Dane Zajc. Vzrokov za ta izstop ne bom navajal. Zame jih je toliko, kot je približno zdaj članov...«

»Nekaj uglednih umetnikov vidi barbarstvo v tem, ker so izgubili svoje politične pozicije zaradi tako imenovane rotacije. To jim je, jasno, navrglo manjše dohodke. Ti — jaz jih imenujem prodance — mislijo, da je slovenska kultura beneficij, brez sramu se med seboj nagrajujejo ali se (ker sede po založbah) dajo prevajati in podobno. Tiskajo svoje adlatuse in sinove, hčerke, žene. In kar je najbolj obskurno, zmeraj se delajo potrebne politični oblasti. Ali čisto preprosto kakšne zmazke, da koga očuvajo — v resnici pa ga seveda popackajo...«

»Morda bi se s tem v zvezi dotaknili likvidacije Perspektiv in Sodobnosti. Raje Sodobnosti, ker sem bil član njenega uredniškega odbora in sem pri njej dolga leta sodeloval. Zatrtje obeh revij ima neljube posledice...« (Nedeljski dnevnik) —

Te vljudne, razumne in resnične izjave Pavleta Zidarja, ki mu prav nihče na Slovenskem ne odreka pisateljske veljave in ki prejema visoka priznanja tako v obliki prevajanja v tuje jezike kot v obliki nagrad, je v »likvidirani in zatrti« reviji Sodobnost kot zgled kulturnosti, inteligence in tolerantne demokratičnosti v sodobnem slovenskem kulturnem ozračju ponatisnil

Antikronist

TRIPTIH ZA EMBO Z EPILOGOM

I

NERODNO MI JE Z BIVŠIM TEM RAPSODOM;
NEKAJ MED NAMA NI PRAV IZRAVNANO:
ON SE IGRA S SLABOSTJO, RECI Z MANO,
JAZ — MAC EK PA, NARAVNO, Z MIŠJIM RODOM.
(DA SLAB SI OD SLABOSTI TE, UČIŠ?
POTEM BI JAZ PAČ MORAL BITI MIŠ.)

II

V ČEM JE ZARES SLABOST V. D. POETA?
V TEM, DA MU KVANTUM PAČ NI KVALITETA.
IN V ČEM NJEGOVA BOL, ČE SMO ISKRENI?
DA KLJUB SKOMINAM NI VSAJ V. D. GENIJ.

III

RAZSODNOST IN PRODIREN UM — RAZBOR;
ZLAHTEN OKUS, PREFINJEN ČUT — IZBOR;
IZ NJIH RODI SE V OGNJU — UMOTVOR,
BREZ NJIH TI VSE OSTANE PUST NAPOR
IN TA, ZAMAKNjen VASE? MATEJ BOR.